

Algunes coses característiques del Nadal

Nadal —no cal pas que ho demostrem— és considerada la festa més alegre de l'any per aquells que la poden celebrar al recer de la família, i la més trista pels qui no en tenen o bé se'n troben allunyats.

Per això, avui, hem escollit algunes coses de caire material que, al nostre entendre, afaïçonen més palesament aquesta diada.

L'APAT DE NADAL

Els animals que han constituït la menja principal, en aquesta diada, segons èpoques i llocs, han estat el xai o anyell, el porc, el gall o l'oca i el gall dindi.

El xai era el preferit per la gent de les contrades de muntanya. El porc, per molts pobles europeus. A Mallorca, encara avui, a bastants indrets, el menjar típic és el porcell a l'ast.

El gall es començà a servir a les taules de la vella noblesa, seguint un rigorós protocol cerimonial. Segons sembla, fou introduït, a casa nostra, pels comtes d'Urgell, els quals van adoptar-lo de la noblesa provençal. Després, es va estendre a les altres classes socials.

En quant al costum de menjar gall dindi és relativament modern dins de les consuetuds multiseulars nadalencues. Com no ignora ningú, aquesta au fou importada de Mèxic, on els pobles azteques la tenien com a animal sagrat.

El rei que governava aquell país l'any 1515, Moctezuma, va voler obsequiar els espanyols amb tot honor. Els oferí, per tant, un gran tiberi. El gall dindi fou el plat principal. L'au agradà tant als soldats que la van dur a Europa.

Fou Anglaterra el país on el gall dindi (de les Índies) fou més considerat i estimat. Els nostres avantpassats el van trobar de més bon sabor que el pollastre, i, per això, fou el menjar preferit per Nadal, diada en la qual, encara avui, tot sembla poc per a regalar el sentit de la taula.

I és que el dinar de Nadal és realment tot un esdeveniment social ja que, com hem dit abans, és l'element que aplega tota la família, si bé, en molts casos dona molta feina a les mestresses de la llar, ja que representa moltes hores de cuina i de preparació.

LES RIFES DE NADAL

Podem assegurar que són molt velles. A mitjan segle XVI fou dictada una disposició reial que privava rigorosament l'exercici de tota mena de joc durant el període nadalenc, excepte la rifa, la qual només podia fer-se després d'haver sortit de missa major, i des del dia de Nadal fins als Reis. Únicament podien rifar-se carn i torrons.

Els rifaires, a Barcelona, se situaven a la Plaça del Teatre. Rifaven un pollastre, que mai no treia ningú. Feta la rifada, per indicar que ningú no l'havia tret i que restava una altra vegada per a ells, cridaven amb una tonada especial i típica: *Torna pel pobre Peret*,

*Infant, ara que encetem
nou pernil i nova taula,
i que aboquem novell vi
de bevenda delectable,
fes que cap núvol ferreny
embromi les nostres cases,
i que tots plegats, serens,
ens posem fermes a la tasca
d'ensenderar tots els torts
que ens són noses i ens són traves,
i que el nostre gemat seny,
tan matxucat adesiara,
ens dugui per vius corriols,
sense tolls ni sotalades*

*Infant! Que el Nadal d'avui
sigui la joia del pacte
que signem, amb punyent fe,
i amb insondable esperança,
tots els homes que anhelem
respirar prest el nou aire,
perquè ens insuflí els pulmons
d'una reverdida saba.*

R. Munné i Coll

semblantment a les que usaven per anunciar llur negoci: *Peleu-lo el pobre Peret*.

Ara tothom juga a la loteria (de l'Estat) i a les traveses (llegeixi's «quinielas», també de l'Estat). I, la rifa de Nadal és de totes les que se celebren, la més esperada per tothom. Qui més qui menys es desprèn d'una quantitat per a esmerçar-la en un o diversos bitllets. I tothom espera treure la «grossa» per tal de realitzar algun d'aquells projectes (llegeixi's, somnis) que, durant l'anyada, hem anat forjant i alimentant dins nostre amb il·lusió i esperança.

LES FIGURES DEL PESSEBRE: L'ASE I EL BOU

Tothom sap que Jesús va néixer en un pessebre.

Tothom ha vist també a les reproduccions que, en el transcurs dels segles, s'han fet d'aquella meravellosa Nit, les figures de l'ase i del bou fent escorta d'honor a la Sagrada Família.

Ara bé: cap Evangeli no ens parla de la presència d'aquestes dues simpàtiques bèsties en el memorable fet. Per què, doncs, s'ha vingut dient i repetint contínuament que el bou i l'ase foren testimonis d'aquell naixement que marcà l'inici de la nova vida de tota la humanitat?

Potser, en primer lloc, perquè el prodigi s'esdevingué en un estable. I cal suposar que en un estable és on es poden trobar aquesta mena de bèsties.

S'escolliren, sens dubte, l'ase i el bou perquè la tradició popular les ha fetes sempre símbols de pobresa i de mansuetud, respectivament. I Jesús va voler néixer en un estable, quan hauria pogut fer-ho en el millor palau del món, per tal de donar-nos ja la primera característica de la Bona Nova: la humilitat.

I, en segon lloc, perquè suposem que influïren en l'ànim dels escriptors i imatgers posteriors, aquelles paraules profètiques que recull el llibre d'Isaïas: *«El bou va conèixer el Senyor, i l'ase l'Amo del seu pessebre»*.

Bon Nadal a tothom!

R. Munné i Coll